Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem.

BIULETYN KOWIEŃSKI

W I L B I

WILEŃSKIE BIURO INFORMACYJNE (WILBI) GARBARSKA 7—2.

Nr. Wilno, dnia 14 marca 1936 r. 1431.

T r e ś ć n u m e r u:

x

x x

I. ZAGADNIENIA POLITYKI ZAGRANICZNEJ.

1/. STOSUNKI LITEWSKO-NIEMIECKIE W UJĘCIU PRASY NIEMIECKIEJ. "L.Aidas" z 11.III.1936 r. zamieszcza bez komentarzy następujący artykuł z "Deutsche Diplomatisch-politische Korrespondem"p. t. "Symptomaty".:

Jeszcze niedawno w prasie zagranicznej były zamieszczane mniej lub więcej alarmujące wieści o wrogich zamierzeniach Niemiec względem Litwy. Często wówczas można było czytać, że Niemcy tylko czekają odpowiedniego momentu aby napaść bezbronną Litwę.

Na niemieckie ostrzeżenia i napomnienia, aby Litwa przytrzymywała się statutu kłajpedzkiego i zwolna go nie czyniła bezwartościowym papierkiem, patrzano nie jak na niemieckie dążenia do zakończenia niepotrzebnych trudności i napięcia. Przeciwnie, w tem widziano chęć Niemiec znalezienia przyczyn i usprawiedliwienia dla wykonania zamiarów napastniczych.

Jak i inne domniemania o niemieckiej złej woli, tak to podejrzenie zostało obalone. Prostolinijność i szczerość polityki niemieckiej w stosunku do Litwy stały się jasne. Przez Niemcy wciąż było podkreślane, iż w rękach Litwy jest możliwość oparcia obopólnych stosunków na normalnych podstawach.

Gotowość Niemiec podtrzymywania z Litwą takich stosunków, jakie są wskazane między sąsiadami, nie godziła się z wyjątkowemi warunkami, lecz z wykonywaniem układów i przyznaniem praw. To zadanie było aktem dobrej woli, a nie jakichś ukrytych intencyj.

To żądanie i przez Litwę zostało odpowiednio ocenione. Rząd litewski naturalnie nie powinien żałować, że wkońcu zrozumiał w tem stanowisku Niemiec uczciwą chęć pokojowego unormowania wzajemnych stosunków.

Obecnie oświadczenie Niemiec o gotowości do "podpisania z Litwą paktu o nieagresji pod warunkiem zagwarantowania rozwoju autonomji Kraju Kłajpedzkiego" jest oznaką, że polityka niemiecka nie unika okazji wyrażenia swej dobrej woli. Ta propozycja niemiecka, jak również usiłowania zmierzające do porozumienia prasowego powinny rozwiać nieporozumienia i podejrzenia o zamiarach względem Litwy.-

I tutaj się ta konsekwentna niemiecka polityka pokojowa, która szanując przytem prawa i interesy kontrahentów, usiłuje systematycznie usuwać jeden po drugim niebezpieczne punkty, dąży do wytworzenia atmosfery zaufania i ustabilizowanej sytuacji.To, że ze strony niemieckiej, jak wykazuje przykład litewski, bezwarunkowe szanowanie statutu kłajpedzkiego jest uważane za warunek pomyślnego rozwoju stosunków litewsko-niemieckich, daje oświetlenie zasadniczego stanowiska Niemiec na obustronnie obowiązujące układy.

Jasnem jest, że Niemcy uważają przytrzymywanie się umów za konieczny warunek dla ustabilizowanych stosunków międzypaństwowych, jednak nie zgodzą się one bezwątpienia na jednostronne ich unieważnienie".

2/. SYTUACJA EUROPEJSKA W UJĘCIU "LIETUVOS ŽINIOS". "L. Žinios" Nr. 59 z 12.III.1936 r.: Art.p.t."Oświadczenia: Sarraut i Edena".Streszczenie:

O ile szeroki ogół z największem zainteresowaniem spotkał oświadczenie Hitlera i jego propozycje, to z tem większem zainteresowaniem oczekiwał co na to wszystko powie Francja i Anglja.Ze względu na obecną międzynarodową sytuację i skomplikowane stosunki wewnętrzne i zewnętrzne państw europejskich, nietrudno było odgadnąć, że konkretna reakcja nie nastąpi i że postępowanie niemieckie zostało dosyć dobrze obliczone. Potwierdza to całkowicie radjowe przemówienie francuskiego premjera Sarraut i mowa Edena w parlamencie angielskim.

Jeden i drugi słusznie zaznaczył, że posunięcia niemieckie są pogwałceniem traktatu, podpisanego dobrowolnie przez Niemców. Jeden i drugi niemniej słusznie podkreślił, że wobec takiego faktu niepodobna już wierzyć żadnym niemieckim propozycjom, obietnicom i traktatom. Oświadczyli też obaj ministrowie słusznie, że z chwilą zapanowania takich metod nie będzie w Europie pokoju i stosunków międzynarodowych. Postępowanie takie prowadzi istotnie do międzynarodowej anarchji, gdzie panować będzie brutalna fizyczna siła, a nie słuszność i sprawiedliwość.

Wszystko to jest słuszne i jasne. Jakież są jednak środki, ażeby tak nie było? W tej najważniejszej sprawie, gdzie potrzebna jest bez porównania większa zgodność aniżeli przy konstatowaniu faktów rzeczywistości, zdania Sarraut i Edena okazały się nieuzgodnione. Sarraut oświadczył, że Francja nie ustąpi przed groźbami. Co to jednak znaczy? Odpowiedzi na to niema. Według innych wiadomości Francja proponuje zastosowanie względem Niemiec sankcyj ekonomicznych. Jednak Anglja, która zaproponowała zastosowanie sankcyj względem Włoch, spotkała się wtedy z oporem francuskim. Obecnie Anglja odpłaca się Francji tem samem, gdy Francja proponuje sankcje względem Niemiec. Czy Anglja jest w tem nielogiczna i niesprawiedliwa? Przeciwnie: gdyby statut Ligi Narodów został zastosowały względem Włoch z całą stanowczością, szczerością i konsekwencją, to wojna w Afryce odrazuby ustała, a Niemcy miałyby nauczkę i powstrzymałyby się od podobnych eksperymentów. Tak więc od Francji nic wyraźne i konkretnego nie słyszy się. Tembardziej nie słyszy się oświadczeń w sensie Clemanceau czy Focha.

Trochę bardziej konkretnie, lecz jednocześnie bardzo deklaracyjnie brzmiały niektóre momenty przemówienia Edena, który oświadczył, że gdyby Niemcy bezpośrednio zaatakowały Francję czy Belgję, to Anglja uważałaby za punkt honoru przyjść napadniętym z pomocą. Jest to zapewnienie, którego dotrzymała Anglja w 1914 roku. Czy jednak obecnie można oczekiwać tego samego? Czy są to obietnice chwilowe czy też oświadczenia konkretne? Eden nie powiedział w jaki sposób wyobraża przywrócenie zachwianych filarów pokoju europejskiego. Europa znalazła się na rozdrożu. Wyłaniają się wciąż nowe trudności."Zwyciężone" państwa podnoszą odrąbane imperjalistyczne głowy. Węgry zapowiadają wypowiedzenie traktatu w Trjanon.-. Wszystko to świadczy, że nieposkromienie jednego zła pociąga za sobą inne zła, z któremi walka jest bardzo trudna.

W takich okolicznościach sytuacja małych państw staje się trudniejsza i mniej pewna. Obecnie trzeba oczekiwać na wyniki posiedzenia Rady Ligi Narodów, gdzie rozstrzygać się będzie los Ligi Narodów, a jednocześnie los Europy. /A-11/.

K r o n i k a .

3/. SPRAWA ROKOWAŃ LITEWSKO-NIEMIECKICH. "L.Żinios" z 13.III. 1936 r.: Od paru dni odbywają się intensywnie rokowania handlowe między Litwą a Niemcami. Dnia 10 b.m. wyjaśniono ostatecznie jakie towary mogą być wwożone do obu krajów. Bardziej wyczerpujących badań wymagają kwestje, w jakiej formie ma się odbywać wymiana towarów, czy w formie scentralizowanej i organizowanej, czy też w formie wolnej wymiany. /A-6/.

III. ZAGADNIENIA POLITYKI WEWNĘTRZNEJ I ŻYCIE SPOŁECZNE.

4/. MOWA MINISTRA SPRAW WEWN. NA TEMAT SYTUACJI LITWY. "L.Aidas" z 12.III.1936 r.:

8 marca na zjeździe powiatowym tautininków w Rakiszkach minister Spr.Wewn. gen.Czaplikas wygłosił przemówienie na temat spraw bieżących.Streszczenie:

Rozstrzygnięcie aktualnych spraw polityki wewnętrznej wiąże się ściśle z warunkami wytworzonemi przez kredyt gospodarczy, lub też z aspiracjami niektórych sąsiadów Litwy. Nieprzyjazne dla Litwy państwa są zainteresowane w tem, by na Litwie panował chaos . Dlatego też państwa te wykorzystują każdy przejaw bezładu dla wytworzenia zagranicą opinji, że Litwini sami nie potrafią się rządzić. W ten sposób chcą ci sąsiedzi usprawiedliwić obcą ingerencję w litewskie sprawy wewnętrzne i wtargnięcie do Litwy, jak to uczyniła w 1795 r. Katarzyna II wdzierając się do królestwa polsko-litewskiego by "zrobić porządek", który później tak ciężko gniótł Litwinów aż do wojny światowej i odzyskanie niepodległości. Obecnie obcy również przynieśli dla Litwinów tylko kajdany i niewolę. Myśli o tem wrogowie Litwy nie zarzucili, dążąc do zasiania wśród Litwinów nieufności i wywołania chaosu. Wpływ tych sąsiadów na życie

litewskie istniał i zapewne będzie istnieć w dalszym ciągu. Litwini muszą więc być odporni.

Partje polityczne i zła prasa wyzyskują też kryzys gospodarczy dla złych celów. Objektywni historycy ustalą później szkodę, jaką się wyrządza narodowi litewskiemu dla zaspokojenia osobistych samolubnych zachcianek. Jeżeli dziś jeszcze ciemne żywioły próbują przy pomocy drukowanych ohydnych świstków podziemnych kontynuować zgubną robotę oszczerstw i podjudzania, obowiązkiem każdego uczciwego Litwina jest zakomunikowanie o tem prokuratorowi.

Jeszcze ostrzej należypotępić złośliwe plotki, rozpuszczane ze względów osobistych w kraju i zagranicą. Gdy takie plotki połączą się z niedającemi się zrealizować wymaganiami, wtedy powstają rozruchy, jakie się zdarzyły w Suwalszczyźnie. Niepodobna w dzisiejszej ciężkiej sytuacji żądać jeszcze większych dopłat do skupowanych od rolników produktów. Należy pamiętać, że niema skąd brać tych środków. Ewentualna inflacja byłaby jedynie zahamowaniem i upadkiem życia kraju, czego tak wyczekują wrogowie Litwy. Litwini powinni więcej oszczędzać i więcej pracować. Czasem jedne pokolenie musi cierpieć by pokolenie przyszłe było szczęśliwsze. Niektórzy zazdroszczą urzędnikom. Jednak i urzędnikom zmniejszono płace na sumę przeszło 45 miljonów litów rocznie.

Jeżeli chodzi o sprawę "Przedstawicielstwa narodu", Gabinet Ministrów opracowuje już odpowiednią ustawę .Nie konkretyzując całego tego obszernego zagadnienia, zaznaczyć tylko należy, że nie będzie już partyj politycznych w dawniejszem tego słowa rozumieniu. Przedstawicielstwa partyjne nie są przecież wybawieniem narodu i państwa. Zwłaszcza w czasach kryzysowych potrzebny jest mocny rząd. Litewski rząd narodowy, który dał rolnikom tyle, ileby żaden rząd partyjny dać nie zdołał, bardzo się troszczy o sytuację rolników i stara się wszelkiemi sposobami podnieść ich dobrobyt. Jednak rząd zawsze iść będzie z tymi, którzy pracują, oszczędzają i pomagają utrzymać ład w państwie. /C-33/.P.

VIII . Z ZYCIA LITWINÓW I PRASY LITEWSKIEJ W WILNIE.

K r o n i k a .

5/. ZAWIESZENIE TOWARZYSTW LITEWSKICH. Jak podaje prasa wileńska władze administracyjne zawiesiły działalność czterech oddziałów Litewskiego Towarzystwa św.Kazimierza, a mianowicie: w Kuklach i Kaniukach, gminy kołtyniańskiej oraz w Jacunach i Daukszach gminy święciańskiej. W działalności tych organizacyj ujawniono fakty zagrażające bezpieczeństwu i spokojowi publicznemu. Ponadto starosta rozwiązał oddział Litewskiego Stowarzydzenia Oświatowego "Rytas" w Hoduciszkach, zawieszony uprzednio za działalność zagrażającą bezpieczeństwu, spokojowi i porządkowi publicznemu. Decyzję tę starosta powziął na skutek nieuwzględnienia przez Urząd Wojewódzki Wileński odwołania Lit.Stow.Oświatow. "Rytas" w Święcianach od postanowienia o zawieszeniu oddziału. /H-4/7/.

6/. PRZEŚLADOWANIA LITWINÓW W UJĘCIU "VIL.RYTOJUSA". "Vil.Rytojus" z 10.III.1936 r.:

W swoim czasie starosta święciański zawiesił działalność T-stwa św.Kazimierza w Hoduciszkach, Giłutach /gm.mielegiańskiej/ i Dworciszkach /gm.podbrodzkiej/. Obecnie starosta zakomunikował pismem zarządowi centralnemu T-stwa św.Kazimierza, że zamyka wspomniane oddziały . i zabrania stworzenia oddziału we wsi Wejkucie pow.święciańskiego.

Starosta brasławski zamknął oddziały T-stwa św.Kazimierza we wsiach: Jureny , Wajniuny i Mieluny. Jednocześnie nakazano przesłać bibljoteczki tych oddziałów centrali towarzystwa./ w ciągu 5 dni/.

Oddział T-stwa św.Kaz. we wsi Wajtakiemie gm.sejwewskiej pow.suwalskiego posiada czytelnię. Policja z Puńska przeprowadziła u kierownika czytelni J.Stanelisa rewizję i zabrała przeszło 60 książek, wśród których były również prywatne książki kierownika.

-----oOo----